

UCHWAŁA PROGRAMOWA

IV KZD NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

**w wersji przyjętej przez
IV KZD**

Łódź, 28.06.1992 r.

DOKOŃCZYĆ REWOLUCJĘ "SOLIDARNOŚCI"

Pragniemy żeby w odradzającej się Polsce spełniły się takie wartości jak godność ludzkiej osoby i jej pracy, prawda i wolność, sprawiedliwość i praworządność, solidarność z nieszczęśliwymi i prześladowanymi.

Stworzyliśmy NSZZ Solidarność wolą ogromnej większości społeczeństwa, a zasady swojego działania oparliśmy na gruncie etyki chrześcijańskiej, Encykliki papieskiej "Laborem Exercens", solidarności międzyludzkiej i wyrzeczenia się przemocy.

Naszym celem nadrzędnym było wyzwolenie kraju i narodu spod panowania komunizmu.

Wydawało się nam, że cel swój osiągnęliśmy i sprawę dalszej realizacji i kontroli przeobrażeń powierzyliśmy ludziom z naszym rodowodem. Niestety, nadal właścicielami Polski jest postkomunistyczna nomenklatura, nadal jesteśmy uzależnieni od tych samych układów. To oraz trudności życiowe budzą zagrożenie, powszechną apatię, poczucie, że cały solidarnościowy zryw był niepotrzebny. W takiej sytuacji i w takiej atmosferze żadna reforma nie może się udać.

Wyzwaniem dla Solidarności jest walka o:

- dekomunizację kraju
- uwłaszczenie społeczeństwa
- sprawiedliwość społeczną
- przebudowę gospodarczą kraju
- zagwarantowanie godnego poziomu życia człowieka i bezwzględną związkową zgodą i solidarność.

Musimy dokończyć Naszą rewolucję.

Uchwała Programowa IV KZD NSZZ "Solidarność"

I. TOŻSAMOŚĆ IDEOWA SOLIDARNOŚCI

1) Związek nasz powstał dzięki zwycięskim strajkom lata 1980 w obronie praw pracowniczych, obywatelskich i narodowych. Ideowa spuścizna 1980 roku i walki o przetrwanie "Solidarności" w latach stanu wojennego jest duchowym dorobkiem naszego Związku i wyznacznikiem celów oraz metod działania w III Rzeczypospolitej.

2) W realizacji swych zadań statutowych - obrony praw pracowniczych - NSZZ "Solidarność" kieruje się poszanowaniem wartości, którym była wierna od początku swego istnienia:

- prawdy
- godności człowieka
- międzyludzkiej solidarności
- demokracji
- miłości Ojczyzny

3) Podstawą teoretyczną ustalania strategii i taktyki NSZZ "Solidarność" jest społeczna nauka Kościoła. Oznacza to, że

relacje między pracownikami a pracodawcami mogą i powinny mieć charakter partnerski wynikający z utożsamiania się pracowników z dobrem przedsiębiorstwa. Źródłem konfliktów między pracownikami a pracodawcą nie jest więc konieczna sprzeczność interesów, lecz sposób rozumienia wspólnego celu i wybór środków prowadzących do jego osiągnięcia. NSZZ "Solidarność" opowiada się za wypracowaniem i upowszechnianiem takich mechanizmów regulujących kontakty między związkiem zawodowym, pracodawcą i państwem, które zagwarantują poszanowanie interesów stron.

O przyszłości Polski będą decydować ludzie młodzi bardzo dobrze przygotowani do pełnienia odpowiedzialnych funkcji państwowych, gospodarczych, społecznych i związkowych. NSZZ "Solidarność" dąży do promocji i szkolenia na poziomie światowym najzdolniejszych absolwentów szkół i uczelni w celu przekazania odpowiedzialności za Polskę w godne ręce.

4) NSZZ "Solidarność" jest związkiem zawodowym niezależnym od ośrodków władz administracyjnych i politycznych. Nie uczestniczenie w grach politycznych o władzę nie jest równoznaczne z biernością wobec życia politycznego w Polsce. Związek jest żywotnie zainteresowany kształtowaniem się ustroju politycznego i gospodarczego Polski, i będzie zdecydowanie wywierał wpływ na kierunek zmian.

II. NSZZ "SOLIDARNOŚĆ" JAKO ORGANIZACJA ZWIĄZKOWA

O sile "Solidarności" będą stanowiły:

- przystosowanie struktury i metod działania Związku do stojących przed nim zadań oraz warunków w jakich będą wykonywane,
- wewnątrzwiązkowa dyscyplina i jedność działania,
- dobrze wyszkolona i fachowa kadra działaczy,
- zasobność materialna,
- działania promocyjne Związku na rzecz młodych,
- sprawny obieg informacji wewnątrzwiązkowej i skuteczna polityka informacyjna na zewnątrz,
- właściwie ułożone relacje z partnerami Związku: pracodawcami i organami władzy,
- konstruktywne kontakty ze związkami zawodowymi na świecie.

Spełnienie wymienionych warunków pozwoli znacznie

skuteczniej wypełniać statutowe obowiązki "Solidarności" i przyciągnie do niej nowych członków.

1) Struktura i metody działania

- Związek musi wypracować struktury obejmujące ochroną pracowników w prywatnych, zwłaszcza małych zakładach pracy.
- Struktura NSZZ "Solidarność" musi być spójna.

Konieczn

relacji między ogniwami Związku.

2) Dyscyplina wewnątrzwiązkowa i jedność działania.

- Komisja Krajowa musi konsekwentnie wymagać od wszystkich struktur Związku przestrzegania statutu i realizacji postanowień jego władz.
- W Związku nieuniknione są napięcia wynikające ze sprzecznych interesów pracowników różnych branż. Zadaniem struktur terytorialnych (zarządów regionów i Komisji Krajowej) jest doprowadzenie do uzgodnienia stanowiska. Na zewnątrz Związek musi działać jednolicie i z równą determinacją bronić praw pracowniczych każdej z branż.

3) Kadra działaczy i polityka szkoleniowa.

Do pracy w Związku z dużą częstotliwością przychodzą nowi działacze bez przygotowania merytorycznego, koniecznością jest więc organizowanie szkoleń przygotowujących do efektywnej i kompetentnej pracy.

- Profesjonalna działalność Związku wymaga posiadania kadry działaczy o bardzo wysokich kwalifikacjach w bardzo różnych dziedzinach wiedzy, konieczne jest więc ich kształcenie w oparciu o wyspecjalizowane instytucje kształcące. Wysoko kwalifikowana kadra powinna stanowić stabilny potencjał Związku.

4) Finanse Związku.

Dobra kondycja finansowa Związku jest koniecznym warunkiem jego skuteczności i niezależności.

- NSZZ "Solidarność" musi dysponować stabilnym źródłem zasilania finansowego. Powinno się ono opierać w znacznie większym stopniu

na własnych dochodach. Ich głównym źródłem są składki członkowskie, pomnażane przez korzystne lokaty i kapitalizację.

Wymaga to od władz Związku konsekwentnego egzekwowania dyscypliny w odprowadzaniu składek według zasad ustalonych przez Krajowy Zjazd Delegatów oraz poprawy gospodarki finansowej KK. Konieczność wygospodarowania dodatkowych środków na działalność związkową zmusza nas do podejmowania działalności gospodarczej, z uwagi jednak na jej nieprzystawalność do charakteru pracy związkowej, unikać należy aktywnego inwestowania (bezpośredniego angażowania się Związku w kierowanie spółkami). Gospodarka finansami powinna być zgodna ze strategią Związku, określającą te dziedziny działalności, w które należy inwestować.

- Władze krajowe Związku muszą energicznie wspomagać proces rewindykacji majątku "Solidarności" sprzed 13 grudnia 1981 a pozostającego w posiadaniu OPZZ i innych dysponentów. Władze krajowe Związku powinny doprowadzić do zakończenia procesu podziału całego majątku po byłym CRZZ.

5) "Solidarność" a młodzi.

- O przyszłości NSZZ "Solidarność" zdecyduje napływ młodych pracowników w jej szeregi. Związek musi zwrócić szczególną uwagę na specyficzne problemy ludzi młodych.

Potrzebna jest więc skuteczna promocja Związku np. w ostatecznych klasach szkół średnich i ostatecznych rocznikach studiów. Promocja ta powinna upowszechniać wiedzę o prawach pracowniczych i związkowych.

Należy wykorzystać własną prasę związkową. Na rzecz młodych pracowników, uczniów, studentów Związek powinien podjąć działania edukacyjne, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia (giełda pracy, szkolenia, przekwalifikowania, młodzieżowe agencje pracy finansowane wspólnie przez Związek i administrację pracy).

Związek powinien wspierać fachowo, propagandowo, a w uzasadnionych przypadkach kapitałowo wszelkie inicjatywy samopomocy młodzieży związkowej, włącznie z młodzieżowymi spółdzielniami mieszkaniowymi, inicjatywami sportowo-turystycznymi i innymi.

6) Polityka informacyjna Związku

Związek jest przeciwny monopolowi każdej władzy w zakresie

informacji, gdyż blokuje to rozwój społeczeństwa i demokracji.

Związkowcy częściej powinni przekazywać informacje o swojej trudnej służbie, własnym głosem - bez pośredników.

Należy z jednej strony wywalczyć zdecydowanie większy dostęp do publicznych środków informacji (zwłaszcza do telewizji), z drugiej strony - rozwijać własną bazę informacyjną.

Komisja Krajowa winna skoncentrować wysiłki w celu utworzenia sprawnego obiegu informacji między centralą Związku a Zarządami Regionów, te zaś winny posiadać wtórny obieg do poziomu delegatów i zakładów pracy.

7) Związek Zawodowy a pracodawcy.

Dotychczasowe relacje między Związkami zawodowymi a pracodawcami są nieustabilizowane i chaotyczne. Główną przyczyną tego jest niewykreowanie w naszym systemie gospodarczym pracodawcy i właściciela.

W tej sytuacji poruszające te relacje ustawy, pomijając ich mankamenty, są w wielu przypadkach nieużyteczne. NSZZ "Solidarność" opowiada się za określeniem tych relacji na zasadach trójstronności wyznaczonej standardami MOP. Oznacza to, że partnerem negocjacyjnym Związków Zawodowych dotyczących praw pracowniczych załogi przedsiębiorstwa jest pracodawca, w sprawach branżowych i ogólnokrajowych związek pracodawców i administracja państwowa.

Stała poprawa tych relacji jest obowiązkiem obu stron i ustawodawcy.

8) Klub Parlamentarny a Związek.

NSZZ "Solidarność" jest zainteresowany kierunkiem i tempem zmian ustrojowych w Polsce. W ocenie związkowców proces naprawy został zahamowany i stało się to groźne zarówno dla kraju jak i obywateli.

Klub Parlamentarny NSZZ "Solidarność" winien wspierać realizację statutowych zadań Związku i zadań wyznaczonych przez jego władze.

Nakłada to na komórki statutowe Związku oraz posłów i senatorów obowiązek ścisłej współpracy zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym.

W celu zapewnienia pełnego przepływu informacji, należy

upoważnić parlamentarzystów NSZZ "Solidarność" do uczestniczenia w posiedzeniach organów Związku z prawem głosu i stawiania wniosków, nadto zobowiązać Komisję Krajową do niezwłocznego przekazywania Klubowi Parlamentarnemu informacji o podejmowanych przez Związek inicjatywach i projektach otrzymywanych do zaopiniowania.

Reprezentacja parlamentarna winna zyskiwać wsparcie Związku dla nowych inicjatyw politycznych i ustawodawczych, co w oczywisty sposób wzmocni ich znaczenie i wydźwięk.

Posłowie i senatorowie w miarę możliwości powinni tworzyć swoje biura w terenie, w budynkach zarządów regionów lub innych struktur "Solidarności".

9) Zadania poszczególnych struktur związku w świetle programu.
(załącznik nr 1)

10) Kontakty zagraniczne.

Międzynarodowa Konfederacja Wolnych Związków Zawodowych i Światowa Konfederacja Pracy wspomagały NSZZ "Solidarność" w latach stanu wojennego i delegalizacji.

Dobitnym wyrazem pomocy politycznej była jednoznaczna afiliacja Związku do Międzynarodowej Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych i Światowej Konfederacji Pracy w listopadzie 1986 r.

Obecnie za moralną powinność uważamy wspieranie niezależnego ruchu związkowego w demokratyzujących się krajach całego świata, zwłaszcza zaś w Europie Środkowo-Wschodniej.

NSZZ "Solidarność" będzie aktywnie uczestniczyć w pracach Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Ogólne kierunki polityki zagranicznej winna wytyczać Komisja Krajowa, pozostawiając ogniwo regionalnym jak i branżowym swobodę w nawiązywaniu kontaktów z zagranicznymi organizacjami związkowymi.

Istotną sprawą jest korzystanie ze wzorów organizacyjnych Związków Zawodowych w krajach w których mają one niejednokrotnie ponad 100-letnią historię profesjonalnego działania na wysokim poziomie merytorycznym.

III. Polityka społeczna "Solidarności"

NSZZ "Solidarność" będzie domagał się prowadzenia przez rząd jednolitej nie podzielonej na resorty polityki społecznej. Nie można dopuścić by w efekcie reformy koszt usług świadczonych społeczeństwu przez sferę budżetową powodował dalsze zwiększenie obciążenia finansowego rodzin pracowniczych.

1) Człowiek w środowisku pracy

1/ Jednym z podstawowych zadań polityki społecznej Związku będzie dążenie do stworzenia skutecznego systemu ochrony człowieka w środowisku pracy.

System ten powinien uwzględniać cztery podstawowe elementy:

A. Ustanowienie klarownych podstawowych przepisów określających obowiązki państwa, pracodawców i pracowników. Przepisy te winny być zgodne z konwencjami MOP oraz EWG.

B. Wprowadzenie motywacji ekonomicznej przez zróżnicowanie stawki ubezpieczeniowej, której wysokość byłaby zależna od stopnia zagrożenia, szkodliwości oraz istnienia zabezpieczeń związanych z procesem pracy.

C. Ustanowienie nadzoru nad realizacją powyższych zadań, sprawowanego przez reprezentantów państwa, pracodawców i pracowników.

D. Wprowadzenie zagadnień bezpieczeństwa pracy i ergonomii do programów nauczania w szkołach wszystkich poziomów.

2/ Dla realizacji powyższych celów konieczne jest:

A. Opracowanie nowego działu X Kodeksu Pracy oraz aktów wykonawczych. W przepisach tych winny być uwzględnione zasady zawarte w konwencjach MOP oraz dyrektywach EWG.

B. Ratyfikacja konwencji MOP dotyczących bezpieczeństwa pracy.

C. Wprowadzenie obowiązku certyfikacji wyrobów, maszyn i urządzeń zgodnie z normami bezpieczeństwa EWG.

D. Opracowanie ustawy o ZUS, w której zostanie wyodrębniony fundusz ubezpieczeń od wypadków przy pracy oraz chorób zawodowych, przyczym wysokość składki będzie zależna od poziomu zagrożeń występujących w zakładzie pracy.

E. Zmiany ustaw określających zadania poszczególnych ministrów, a zwłaszcza Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, który powinien spełniać rolę koordynatora działań państwa w zakresie ochrony

pracy.

F. Dokonanie przeglądu pakietu ustaw o państwowych organach nadzoru i wprowadzenie zmian polegających na jasnym określeniu ich kompetencji i zakresu działania.

G. Powołanie nowej Rady Ochrony Pracy, która powinna stanowić najwyższy, społeczny organ nadzoru nad warunkami pracy.

Skład jej winien odzwierciedlać układ stron uczestniczących w procesie pracy - tj. państwa, pracowników i pracodawców.

H. Utrzymanie przemysłowej służby zdrowia, aby zapewnić pracownikom możliwość przeprowadzania wstępnych i okresowych badań lekarskich, a wszystkim pracującym w warunkach zagrożenia profilaktyczną opiekę lekarską, a także nadzór sanitarny nad środowiskiem pracy.

J. Zmiany programów nauczania na wszystkich poziomach, tak by problematyka bezpiecznej pracy była realizowana w oparciu o nowoczesną metodykę i stała się integralną częścią technologii pracy.

K. Związek doprowadzi do przekształcenia istniejącej Społecznej Inspekcji Pracy lub utworzenia innej instytucji do kontroli przestrzegania odpowiednich warunków pracy we wszystkich miejscach pracy, niezależnie od form organizacji lub własności. Związek będzie uczestniczył w sprawowaniu nadzoru nad działalnością tego typu instytucji.

L. Związek będzie także zabiegał o utrzymanie bazy lecznictwa sanatoryjnego w celu zapewnienia usług profilaktycznych i rehabilitacyjnych pracownikom zatrudnionym w warunkach narażenia na czynniki szkodliwe. Koszty związane z tą działalnością powinno ponosić państwo lub pracodawcy.

Praca kwalifikowana

Szczególną opieką NSZZ "Solidarność" powinien otoczyć niepełnosprawnych. Związek zobowiązuje się podjąć wszelkie działania mające na celu likwidowanie barier technicznych, architektonicznych i społecznych, które uniemożliwiają ludziom niepełnosprawnym aktywne życie w społeczeństwie.

Aby osiągnąć ten cel, Związek będzie kierował się Deklaracją Ludzi Niepełnosprawnych przyjętą w 1971 r. przez Zgromadzenie Ogólne NZ.

W zakresie rehabilitacji inwalidów i osób niepełnosprawnych w procesie pracy Związek zabiegać będzie o powołanie specjalistycznego zespołu z udziałem praktyków i opracowanie zmian w organizacji i działalności spółdzielczości inwalidzkiej i Prawa spółdzielczego oraz odpowiednich aktów prawnych, uwzględniających zalecenia zawarte w Międzynarodowej Konwencji Pracy nr 39 i 168 oraz Konwencji MOP nr 159.

Związek domagać się będzie zwiększenia ulg dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne a także tworzących stanowiska pracy chronionej, szczególnego nadzoru i kontroli nad procesem przekształceń zakładów, w których większość zatrudnionych stanowią osoby niepełnosprawne Związek uważa, że należy dążyć do uzyskiwania przez inwalidów i osoby niepełnosprawne kwalifikacji zawodowych zgodnie ze swoimi możliwościami.

NSZZ "Solidarność" będzie kontrolował respektowanie praw młodocianych pracowników szczególnie u prywatnych pracodawców Związek będzie upowszechniał wiedzę o prawach młodocianych pracowników.

NSZZ "Solidarność" walczy o ochronę pracowniczych praw kobiet, przestrzegając zasadę równej płacy za pracę równej wartości.

2) Prawa pracownicze

Związek będzie przeciwdziałał naruszaniu praw pracowniczych poprzez nieuzasadnione zatrudnianie na czas określony, uchylanie się pracodawców od zawarcia umowy o pracę na piśmie i fikcyjne zaniżanie wynagrodzeń, skutkujące uniemożliwieniem nabycia lub ograniczeniem niektórych praw pracowniczych.

Związek będzie stanowczo domagał się sfinalizowania prac nad utworzeniem funduszu zapewniającego możliwość realizacji roszczeń pracowniczych w przypadku upadłości zakładów pracy. Środki na ten cel fundusz czerpałby z wpłat pracodawców i z budżetu Państwa

Uprawnienia branż i grup zawodowych wynikające z dotychczas obowiązujących układów zbiorowych nie mogą być jednostronnie zmieniane bądź likwidowane. Zmiana tych uprawnień wymaga uprzednich negocjacji ze Związkiem, określających zasadę rekompensat - z zachowaniem pełnej równoprawności stron negocjujących.

3) Kształtowanie dochodów rodziny

A. Polityka płacowa

NSZZ "Solidarność" dążąc do podniesienia poziomu życia, sprzeciwia się drastycznemu obniżeniu realnej wartości płac.

Ząda natychmiastowego odstąpienia od podatkowych ograniczeń wynagrodzeń (tzw. popiwku) w przedsiębiorstwach państwowych.

Uważa, że nie ma już przyczyn, które uzasadniałyby jego stosowanie.

Podstawowym celem związku w polityce płacowej jest dążenie do docelowego zapewnienia "rodzinnej płacy życiowej" tj. płacy, która wystarczałaby na utrzymanie pracownika i jego rodziny oraz zwalniała matki od ekonomicznego przymusu pracy poza domem.

Z tego też względu zakłady pracy powinny mieć pełną swobodę w ustalaniu poziomu wynagrodzeń, wypracowanych w drodze negocjacji między związkami zawodowymi a pracodawcami.

Konieczne jest tworzenie branżowych układów zbiorowych pracy określających podstawowe prawa zatrudnionych. Związek uważa, że należy utrzymać płacę minimalną dążąc jednocześnie do doskonalenia systemu jej obliczania. Należy zwrócić szczególną uwagę na przestrzeganie wysokości płacy minimalnej przez wszystkie podmioty gospodarcze.

Związek jest zdania, że płace w sferze budżetowej powinny być kształtowane także w oparciu o branżowe systemy wynagrodzeń.

Zakłady pracy nie mogą bez ekwiwalentu rezygnować ze wszystkich obowiązków socjalnych. Warunki pracy i płacy oraz opieka socjalna w zakładach prywatnych i prywatyzowanych nie mogą być gorsze niż w przedsiębiorstwach państwowych. Należy utrzymać fundusz socjalny i mieszkaniowy.

NSZZ "Solidarność" będzie dążył do szybkich uregulowań prawnych dotyczących gwarancji roszczeń pracowniczych w bankrutujących przedsiębiorstwach.

B. System ubezpieczeń społecznych (renty i emerytury)

Zgodnie z konwencjami nr 102 i 118 MOP wszyscy obywatele powinni mieć prawo do ubezpieczeń społecznych w ramach nowoczesnego systemu ubezpieczeń dostosowanego do przemian gospodarczych w kraju.

NSZZ "Solidarność" uważa, że struktury i zasady pracy ZUS muszą ulec głębokiej reorganizacji tak, aby instytucja ta funkcjonowała według dobrych i sprawdzonych wzorów.

Niezbędne jest tworzenie odrębnych funduszy dla poszczególnych dziedzin ubezpieczenia w celu podniesienia efektywności gromadzenia i wydatkowania środków finansowych.

Konieczne jest także usprawnienie odpowiednich organów kontrolujących działania tych funduszy z udziałem przedstawicieli związków zawodowych.

Zdaniem Związku należy stworzyć pracownikom możliwości prawne udziału w finansowaniu ubezpieczeń społecznych poprzez ubezpieczenia dobrowolne, co pozwoli im kształtować przyszłe dochody swych rodzin po okresie aktywności zawodowej.

Należy doprowadzić do zmian zasad określania wymiaru świadczeń w kierunku zwiększenia wpływu stażu ubezpieczeniowego na ich wysokość.

Trzeba dążyć do tego aby pierwsza kategoria zatrudnienia związana była ze stanowiskami stwarzającymi zagrożenie dla zdrowia, bez względu na branżę i dawała wszystkim te same uprawnienia.

Związek postuluje, aby 3-letni okres do obliczania emerytury lub renty wybrać z całego okresu pracy, a nie 10 lat jak dotąd. Renty i emerytury nie mogą być niższe od minimum socjalnego.

NSZZ "Solidarność" domaga się zasilenia finansowego nowego systemu ubezpieczeń społecznych z wpływów uzyskanych z prywatyzacji przedsiębiorstw.

Ogniwa "Solidarności" powinny otoczyć opieką osoby przechodzące na rentę lub emeryturę, powinny dążyć do ułatwienia im utrzymania więzi z zakładem pracy, zadbać o zapewnienie

możliwości rehabilitacji i wypoczynku oraz udzielać pomocy w trudnych sytuacjach życiowych.

C. Świadczenia socjalne

Kształtowanie polityki pomocy społecznej

Opieka społeczna jest koniecznym elementem systemu państwowego. Musi ona być zindywidualizowana, a podstawową jednostką, korzystającą z niej, powinno być rodzinne gospodarstwo domowe. Opieka społeczna musi być udzielona w takim wymiarze, aby wraz z dochodami rodziny zaspokajała jej podstawowe potrzeby oraz gwarantowała rozwój w poczuciu bezpieczeństwa.

Związek uważa, że dochody rodziny powinny być tak ukształtowane, aby nie schodziły poniżej minimum socjalnego na jedną osobę.

Ważną sprawą dla związku jest ustalenie koszyka dóbr stanowiącego podstawę obliczania minimum biologicznego, socjalnego i cywilizacyjnego oraz ustalenie i stała aktualizacja wysokości poszczególnych minimów w ramach negocjacji z administracją państwową.

Związek winien negocjować wysokość i zasady przyznawania zasiłków rodzinnych i wychowawczych. Konstrukcja tych ostatnich powinna zostać zmieniona także z powodu rozszerzającego się bezrobocia.

NSZZ "Solidarność" będzie współdziałać z organizacjami pomocy społecznej i wspierać inicjatywy społecznej samopomocy.

Związek opowiada się też za utrzymaniem zakładowego funduszu socjalnego. O jego wysokości i wykorzystaniu winny rozstrzygać uzgodnienia związków zawodowych z pracodawcą.

Dla najuboższych i bezrobotnych należy wprowadzić (tam, gdzie ich nie ma), albo utrzymać (tam, gdzie są) dotacje celowe w postaci dodatku mieszkaniowego.

4) Ekologia

Konieczna jest integracja ochrony środowiska pracy z ochroną środowiska naturalnego. Pierwszym działaniem powinno być powołanie w gminach zespołów zajmujących się tą problematyką, złożonych z przedstawicieli samorządu terytorialnego i zakładów

pracy znajdujących się na danym terenie i ściśle współpracujących z terenowym inspektoratem ochrony środowiska. Związek powinien dążyć do udziału swych przedstawicieli w tych zespołach. Musi obecnie nastąpić świadomy i aktywny udział pracowników w likwidacji źródeł zagrożenia ekologicznego w środowisku pracy i miejscu zamieszkania.

Jednak pełna realizacja programu proekologicznego w regionach szczególnie zagrożonych powinna zawsze rozpoczynać się od rozwoju wszechstronnej edukacji ekologicznej, począwszy od szkoły podstawowej. Należy również udostępnić społeczeństwu polskiemu pełną informację o stanie środowiska.

Odpowiednia polityka podatkowa Państwa powinna sprzyjać inwestowaniu przez przedsiębiorstwa i gminy w ochronę tego środowiska, głównie w jego rekonstrukcję.

Środki pozyskiwane z tytułu opłat za korzystanie z środowiska naturalnego powinny być głównie kierowane na poprawę sytuacji ekologicznej zakładu i jego otoczenia.

5) Ochrona zdrowia

Z uwagi na stale pogarszający się stan zdrowotny i fizyczny społeczeństwa polskiego Związek będzie dążył do uzyskania wpływu na zmianę modelu polityki zdrowotnej państwa.

Związek będzie domagał się przedstawienia przez rząd jasnego i precyzyjnego programu tej polityki, popartego określonymi aktami legislacyjnymi, konsultowanymi ze Związkiem.

W programie tym powinno być zawarte:

- zmiana systemu organizacyjnego i zasad finansowania służby zdrowia, m.in. poprzez wprowadzenie powszechnego systemu ubezpieczeń zdrowotnych oraz wprowadzanie ubezpieczeń alternatywnych (np. Związkowe Kasy Chorych). Konieczne jest wprowadzenie jasnych kryteriów podziału środków finansowych oraz opracowanie właściwej polityki płacowej,
- określone przez rząd minimum bezpieczeństwa zdrowotnego, którego gwarantem jest państwo, a także określenie grup społeczeństwa, które powinny znajdować się pod szczególną ochroną państwa (m.in. osoby niepełnosprawne, dzieci, kobiety w

cięży, starcy),

- działania państwa na rzecz ochrony środowiska naturalnego i edukacji zdrowotnej społeczeństwa.

- gwarancje, że oszczędności finansowe w placówkach służby zdrowia nie będą powodować łamania przepisów BHP i praw socjalnych pracowników.

Program reform winien być wprowadzany w taki sposób, aby zyskał akceptację społeczną i nie stwarzał poczucia zagrożenia i lęku, zarówno wśród pacjentów, jak i pracowników służby zdrowia.

"Solidarność" stoi na stanowisku, że zdrowie społeczeństwa jest sprawą tak ważną, że nie może stanowić elementu przetargowego w rozgrywkach politycznych różnych partii i ugrupowań.

6) Polityka mieszkaniowa

A. Budownictwo mieszkaniowe powinno być bardzo istotnym czynnikiem nakręcania koniunktury, przełamania recesji gospodarczej i przeciwdziałania bezrobociu, także poprzez zwiększenie mobilności pracowników.

B. Związek uważa, że władze państwowe i samorządowe powinny podjąć inicjatywę rozwoju budownictwa socjalnego.

C. Należy uruchomić niezwłocznie tanie kredyty dla spółdzielczego i indywidualnego budownictwa mieszkaniowego i rewaloryzować wkłady na książeczkach mieszkaniowych. Powinno się też umożliwić korzystanie z kredytu hipotecznego.

D. Związek zdecydowanie sprzeciwia się koncepcji nagłego urynkowania sfery mieszkaniowej.

Związek również sprzeciwia się polityce skokowego dochodzenia do poziomu światowego krajowych cen energii elektrycznej i gazu zużywanych w gospodarstwach domowych.

7) Dostęp do oświaty, nauki i kultury

A. Przemianom społeczno-gospodarczym Polski towarzyszyć musi powszechna i dostępna dla wszystkich edukacja kształtująca wszechstronny rozwój człowieka, tolerancję i tożsamość narodową. Szkoła przygotowująca powinna społeczeństwo do życia w państwie

demokratycznym - w duchu poszanowania prawa.

B. Prawidłowy rozwój oświaty wymaga:

- natychmiastowego rozpoczęcia prac nad ustawą o edukacji narodowej oraz dyskusji nad tzw. "nową koncepcją kształcenia ogólnego" w Polsce,
- wprowadzenia form finansowania oświaty alternatywnych dla finansowania budżetowego,
- skutecznych działań na rzecz przywrócenia godności i prestiżu zawodowego nauczyciela w społeczeństwie poprzez zapewnienie ze strony Państwa niezbędnych środków materialnych na normalne funkcjonowanie szkolnictwa.
- zmiany systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego, w tym nauczycieli.

Związek jest za pełnym wykorzystaniem ciągle dużego potencjału nauki polskiej dla rozwoju gospodarki kraju. Powinno to być również pilnym zadaniem zarówno dla środowisk naukowych jak i dla administracji wszystkich szczebli. Rozwój nauki wymaga obecnie pluralizmu, czyli utrzymania jej zarówno w uczelniach, jak i w instytutach wzajemnie współpracujących ze sobą, oraz systemu niezależnego dodatkowego finansowania indywidualnych projektów badawczych. Stopień finansowania prac badawczych powinien zależeć od jakości pracy naukowej, ocenianej bestronnie przez kompetentne instytucje.

Związek domaga się zmian organizacyjnych w oświacie i nauce poprzez wprowadzenie otwartej i dynamicznej polityki kadrowej umożliwiającej dopływ na stanowiska kierownicze nowych ludzi .

C. NSZZ "Solidarność" w pełni docenia potrzebę zapewnienia wszechstronnego rozwoju kulturalnego pracownikom i ich rodzinom.

Dlatego Związek będzie:

- opowiadał się za rozwiązaniami zapewniającymi utrzymanie i pomnażanie dóbr kultury poprzez pełne wykorzystanie potencjału intelektualnego, twórczego ludzi kultury i środowisk artystycznych, zwłaszcza za popieraniem i ochroną kultury polskiej,
- Związek powinien zainicjować dostosowanie prawa do specyfiki kultury. Nieetatowi pracownicy kultury muszą mieć zapewnioną ciągłość ochrony socjalnej. Należy dążyć do zapewnienia im pełni praw wynikających z członkostwa w Związku.

8) Kultura fizyczna, turystyka i wypoczynek

Związek nie zgadza się z upadkiem sportu powszechnego oraz taniej turystyki i wypoczynku. Jesteśmy za kontynuowaniem organizacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży w okresie ferii szkolnych letnich i zimowych po możliwie najniższych kosztach.

Będziemy sami pozyskiwać na ten cel środki umożliwiające częściową refundację kosztów dla dzieci z rodzin najbiedniejszych.

Jesteśmy również za społeczną kontrolą prawidłowego rozdziału środków na utrzymanie i rozwój kultury fizycznej i sportu powszechnego.

Postulujemy zagwarantowanie dla dzieci i młodzieży zajęć z WF na każdym poziomie edukacji, od szkoły podstawowej do studiów wyższych włącznie.

IV. "SOLIDARNOŚĆ" WOBEC PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH KRAJU

Prawdziwy rozwój gospodarczy wymaga zagwarantowania podmiotowości społeczeństwa, co - wedle słów Ojca Św. Jana Pawła II - zaistnieje wówczas, "gdy każdy na podstawie swej pracy będzie mógł uważać siebie równocześnie za współgospodarza wielkiego warsztatu pracy, przy którym pracuje wraz ze wszystkimi" (Encyklika "Laborem exercens", 14).

Związek będzie o to walczył, musi również czuwać nad prawidłowością gospodarzenia w kraju. Nie naszym zadaniem jest reforma gospodarki, ale musimy zajmować stanowisko wobec dróg rozwiązywania głównych polskich problemów społeczno - gospodarczych. Główna linia naszego stanowiska przedstawiona jest poniżej, obszernie omówienie tej problematyki zawarto zaś w załączniku ("Stanowisko...") do niniejszego dokumentu.

1) NSZZ "Solidarność" a przekształcenia ekonomiczne w kraju

Związek uważa, iż najistotniejszym zagadnieniem jest opracowanie strategii gospodarczej państwa.

Dotychczasowa polityka władz centralnych dotycząca polskiego przemysłu prowadzi do zniszczenia tej podstawowej gałęzi gospodarki. Obniża to dochody państwa, zmuszając do

ograniczenia i tak już skromnych wydatków z budżetu m. in. na cele społeczne.

Rozwój gospodarczy kraju wymaga aktywnej polityki przemysłowej. Państwo powinno w czynny sposób uczestniczyć w wyprowadzaniu przedsiębiorstw z recesji poprzez:

- wyraźne określenie polityki przemysłowej w dłuższym horyzoncie czasowym ze wskazaniem przemysłów, które mają szansę na rozwój w Polsce,
- prowadzenie jednolitej polityki finansowej państwa wobec wszystkich podmiotów gospodarczych (np. stworzenie jednolitej ustawy o przedsiębiorstwie niezależnie od formy własności),
- prowadzenie racjonalnej polityki celnej, walka z dumpingiem, przestrzeganie polskich norm jakościowych w stosunku do importowanych towarów w celu ochrony przedsiębiorstw przed nieuczciwą konkurencją międzynarodową,
- ochronę polskiej myśli technicznej przez stosowanie np. zwolnień podatkowych przy wdrażaniu nowych technologii,
- uporządkowanie prawnej ochrony własności intelektualnej,
- oddłużenia przedsiębiorstw,
- utworzenie instytucji Skarbu Państwa, a więc wykreowanie właściciela odpowiedzialnego za przedsiębiorstwo państwowe,
- stworzenie jednego ośrodka odpowiedzialnego za strategię gospodarczą państwa np. przez utworzenie Ministerstwa Gospodarki,
- walki z patologiami gospodarczymi (do budżetu nie wpływają znaczące kwoty należne z tytułu ceł i podatków), konsekwentne eliminowanie osób odpowiedzialnych za przestępstwa gospodarcze ze stanowisk w administracji i z przedsiębiorstw państwowych,
- renegocjacje niekorzystnych umów z MFW,
- wprowadzenie jednolitej polityki racjonalnie oprocentowanych kredytów inwestycyjnych dla przedsiębiorstw.

Szczególnie ważne dla wyprowadzenia gospodarki z recesji są: prywatyzacja i budownictwo mieszkaniowe.

2) NSZZ "Solidarność" a prywatyzacja gospodarki narodowej

A. Związek Zawodowy "Solidarność" negatywnie ocenia dotychczasowy przebieg prywatyzacji i restrukturyzacji przedsiębiorstw państwowych.

Prywatyzacja i przekształcenia własnościowe przedsiębiorstw są koniecznym elementem rozwoju, ale obecna ich realizacja nie

przynosi przewidywanych korzyści pracownikom, społeczeństwu, ani gospodarce narodowej. Procesy prywatyzacyjne są prowadzone w taki sposób, jakby państwo nie było odpowiedzialne za swoją własność.

B. Związek będzie domagać się od Rządu opracowania kompleksowego programu prywatyzacji z wyszczególnieniem przedsiębiorstw przeznaczonych do prywatyzacji wraz z docelową strukturą własności w danej spółce.

jawnie z poszanowaniem woli zainteresowanych załóg. Niezbędne jest wprowadzenie ustawowego prawa do nadzoru społecznego nad prywatyzacją przez związki zawodowe - jedyną reprezentacją pracowników w przedsiębiorstwie sprywatyzowanym.

D. Związek uważa, że w ustawie o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych niezbędne są zmiany:

- umożliwiające szersze korzystanie z bonów prywatyzacyjnych przy prywatyzacji przedsiębiorstw,
- określające źródła finansowania akcjonariatu pracowniczego,
- obniżające wielkość wymaganego kapitału niezbędnego do objęcia przedsiębiorstwa przez spółkę pracowniczą.

- zwiększające zakres preferencji i wielkość procentowego udziału akcji przedsiębiorstwa przeznaczonych dla załogi prywatyzowanego drogą kapitałową przedsiębiorstwa.

Akcje preferencyjne powinny być dostępne dla wszystkich pracowników na jednolitych zasadach z dopuszczeniem wspomaganie wykupu akcji przez pracowników.

- ustalenie nowych, korzystniejszych dla stron zasad umożliwiających przekazanie mienia produkcyjnego przedsiębiorstwa gminom, w tym szczególnie obiektów mieszkalnych.

E. Związek uważa, że dochody z prywatyzacji nie powinny wpływać w całości do budżetu państwa, lecz część dochodów powinna pozostać do dyspozycji sprywatyzowanego przedsiębiorstwa i być przeznaczona na restrukturyzację lub modernizację produkcji. Mogłaby być również przeznaczona na poprawę kondycji ekonomicznej przedsiębiorstwa.

F. Związek szanuje własność prywatną i docenia skalę krzywd wyrządzonych ludziom w trakcie powojennej nacjonalizacji, lecz

uważa, że społeczeństwa nie stać na pełne jednorazowe zadośćuczynienie.

Jesteśmy świadomi, iż wielu krzywd nie da się spłacić.

Problem musi być jak najszybciej uregulowany prawnie, gdyż jest on przyczyną poważnych napięć społecznych i opóźnień w procesie prywatyzacji. Należy starać się uwzględnić te roszczenia w procesie prywatyzacji powszechnej.

3) Bezrobocie

Związek szczególnie będzie przeciwstawiał się bierności w rozwiązywaniu problemów bezrobocia i problemów osób nim dotkniętych.

Wprowadzenie gospodarki rynkowej nie zwalnia ani państwa, ani Związku od troski o sytuację ekonomiczno-społeczną pracowników i ich rodzin.

Ta troska winna pobudzić państwo do stworzenia polityki zapewniającej niezbędne minimum bezpieczeństwa i stabilizacji. Dlatego związek oczekując takiej polityki nie godzi się na lawinowy i chaotyczny wzrost bezrobocia.

Niekontrolowane bezrobocie obniża bowiem poziom materialny życia ludzi, gmin i państwa oraz demoralizuje społeczeństwo. Szczególny wysiłek państwa powinien być skoncentrowany na działaniach minimalizujących poziom bezrobocia. Najistotniejszym jest zahamowanie i przełamanie recesji oraz proces przemieszczania pracowników ze sfery przemysłowej do sfery szeroko pojętych usług.

Program państwa i władz samorządowych, aktywnego przeciwdziałania bezrobociu w uzgodnieniu ze Związkiem, musi uwzględniać: ochronę istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy, przygotowanie do nowych zawodów, otwarcie robót publicznych (zwłaszcza w budownictwie mieszkaniowym i gospodarce komunalnej) oraz skracanie czasu pracy.

Również sam poziom bezrobocia, szczególnie w przekroju regionalnym musi być negocjowany z NSZZ "Solidarność" na bieżąco i tak samo kontrolowany.

Związek musi bronić praw pracowników w upadających, likwidowanych lub zmniejszających zatrudnienie przedsiębiorstwach

państwowych i prywatnych (roszczenia, odprawy, odszkodowania, przekwalifikowania, emerytury mostowe itd.), a rząd i pracodawcy muszą te prawa i roszczenia gwarantować.

W zagrożonych rejonach zatrudnienia winna być skoncentrowana pomoc państwa przy coraz większej partycypacji właścicieli i pracodawców w koszty walki z bezrobociem.

NSZZ "Solidarność" powinien inicjować i partycypować w tworzeniu systemu ubezpieczeń od bezrobocia na zasadzie pomocniczości. System ten powinien przewidywać pomoc dla osób pozostających bez pracy np. w płatnościach czynszów, opłat za energię, lekarstwa, wypoczynek dzieci.

Szczególnie należy chronić przed bezrobociem absolwentów wszystkich typów szkół, zobowiązując państwo do zmiany systemu szkolnego i kursów przekwalifikowań zawodowych.

System zasiłków powinien sprawiać aby aktywne szukanie pracy było opłacalne, podobnie jak system zachęt podatkowych winien promować tworzenie nowych miejsc pracy.

Należy wrócić do nowelizacji ustawy w kwestii wydłużenia okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych w uzasadnionych przypadkach. Związek winien kontrolować realizację zagranicznej pomocy nakierowanej na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, lokalnych rynków pracy. Związek powinien zdecydowanie występować przeciwko nieuzasadnionym zakupom wytworów zagranicznej myśli naukowej i technicznej.

Praktyki te prowadzą do powiększenia grupy bezrobotnej polskiej inteligencji.

NSZZ "Solidarność" nie może wyrazić zgody na bezrobocie wysoko wykwalifikowanych kadr w sytuacji gdy zakłady przemysłowe pozbawione są polskiej myśli technicznej i wynalazczości.

Aby wspólnie i skutecznie zwalczać bezrobocie związek winien mieć dostęp do informacji o stanie bezrobocia w pełnym przekroju od poziomu gminy aż do skali kraju.

4) NSZZ "Solidarność" wobec przestępczości gospodarczej

NSZZ "Solidarność" będzie stanowczo przeciwstawiać się

narastającej przestępczości gospodarczej. Zjawisko to wyzwała wśród naszych członków irytację, poczucie krzywdy i bezsilność, tym bardziej, iż nie udało się zapobiec ogromnym kosztom społecznym przemian w Polsce i nierównemu ich rozłożeniu.

Niniejsza Uchwała powinna być korygowana przez określanie bieżących celów Związku na każdej sesji zwyczajnej KZD. Komisja Krajowa zobowiązana jest do wyznaczania spójnej i skutecznej taktyki osiągnięcia zadań wyznaczonych uchwałą programową IV KZD NSZZ "Solidarność".